

Περιοδικὰ Ἀνάλεκτα

Revue biblique, τόμ. 129, τεύχ. 1 (2022)

Τὸ πρῶτο τεύχος γιὰ τὸ τρέχον ἔτος τῆς περιοδικῆς ἐκδόσεως, ποὺ ἐπιμελεῖται ἡ περιφέρη Γαλλικὴ Βιβλικὴ καὶ Ἀρχαιολογικὴ Σχολὴ τῆς Ἱερουσαλήμ (École biblique et archéologique française de Jérusalem) ἀνοίγει μὲ τὴ μελέτη τοῦ Bernard Gosse μὲ τίτλο: «Les psaumes coréites et la structuration du psautier en relation à Elohim, Yahvé, Moïse et David» [σσ. 5-24]. Ὁ σ. καταπιάνεται μὲ τὸ πολύπλοκο ζήτημα τῆς συνθέσεως τοῦ βιβλίου τῶν *Ψαλμῶν*, καὶ πιὸ συγκεκριμένα μὲ τὶς διαφορὰς ἐκφράσεις τοῦ βασιλικοῦ καὶ τοῦ μεσσιανικοῦ μοτίβου στὴ Γιαχβιστικὴ καὶ τὴν Ἑλοχιμικὴ παράδοση. Ἡ ἐπόμενη κατὰ σειρὰν μελέτη μὲ θέμα: “The Retribution of Arrogance: The Assyrian King in *Isaiah*” [σσ. 25-48] ἀνήκει στὸν Isaac Kalimi, ὁ ὁποῖος ἀσχολεῖται ἐπίσης μὲ τὸ ζήτημα τῆς συνθέσεως καὶ τῆς δομῆς ἑνὸς βιβλικοῦ κειμένου, αὐτὴ τὴ φορά τοῦ βιβλίου τοῦ *Ἠσαΐα*. Ὁ σ. ὑποστηρίζει ὅτι ὁ συντάκτης τοῦ χωρίου *Ἠσ.* 10, 5-15 εἶναι ἐξοικειωμένος μὲ τὴ γλῶσσα, τὸ λογοτεχνικὸ εἶδος ἀλλὰ καὶ τὸ ἰδεολογικὸ ὑπόβαθρο τῶν Ἀσσυριακῶν βασιλικῶν ἐπιγραφῶν, τὸ περιεχόμενο τῶν ὁποίων κατάφερε νὰ ἀναστρέψει. Ὁ μεγάλος ἀριθμὸς κατακτήσεων καὶ θριάμβων τοῦ Ἀσσυρίου βασιλιᾶ ἀποτέλεσαν πηγὴ ὑπερηφάνειας γι’ αὐτόν, γεγονός ποὺ αὐξήσε τὴν ἕβριν του. Ἡ τιμωρία του περιγράφεται στὸ 10ο καὶ τὸν 14ο κεφάλαιο τοῦ *Ἠσαΐα*. Παρὰ τὶς κάποιες ὁμοιότητες μεταξὺ τῶν διατυπώσεων τῆς ἀπαξίωσης τοῦ βασιλιᾶ στὸ 14ο κεφάλαιο τοῦ *Ἠσαΐα* καὶ τὴ μυθολογικὴ παράδοση τῶν Χαναναίων, ὁ σ. ὑποστηρίζει ὅτι τὸ περιεχόμενο τοῦ βιβλικοῦ κειμένου ἐδράζεται σὲ πραγματικὰ ἱστορικὰ γεγονότα. Ἡ μάχη ποὺ περιγράφεται στὸ συγκεκριμένο κεφάλαιο εἶναι ἡ μάχη μεταξὺ τοῦ βασιλιᾶ τῆς Ἀσσυρίας καὶ τοῦ Θεοῦ τοῦ Ἰσραήλ. Ὁ βασιλιάς, ὑποστηρίζει ὁ σ., θὰ πρέπει νὰ ταυτισθεῖ μὲ τὸν Σαργὼν Β’, ὁ ὁποῖος σκοτώθηκε στὴν Ἀνατολία καὶ παρέμεινε ἄταφος.

Ἀπὸ τὴν Παλαιὰ Διαθήκη καὶ τὸ βιβλίον τοῦ *Ἠσαΐα*, ὁ David A. Smith μᾶς μεταφέρει στὴν Καινὴ Διαθήκη καὶ στοὺς Συνοπτικοὺς μὲ τὴ μελέτη του ὑπὸ τὸν τίτλο: “Lord of the Sabbath Controversies: Luke’s Development of a Theological Vision” [σσ. 49-67]. Ὁ σ. ἐπιχειρεῖ νὰ παρουσιάσει μέσα ἀπὸ μία κριτικὴ προσέγγιση τῶν πηγῶν τὶς διαφορὰς ἀναφορικὰ μὲ τὴν ἑορτὴ τοῦ Σαββάτου στὰ Συνοπτικὰ εὐαγγέλια, δίνοντας ἰδιαίτερη ἔμφαση στὴ συμφωνία μεταξὺ Ματθαίου καὶ Λουκᾶ καὶ τὴν ἀντίθεσή τους μὲ τὸν Μᾶρκο. Ἀντίθετα μὲ τὴν ἐπικρατοῦσα ἀντίληψη ὅτι ἡ πραγμάτευση τοῦ Σαββάτου στὸν Λουκᾶ ἔχει τὶς ρίζες τῆς στὴ σύγκρουση τῶν πρώτων Χριστιανικῶν κοινοτήτων μὲ τὶς ἀντίστοιχες Ἰουδαϊκῆς, ἡ μελέτη προσπαθεῖ νὰ τὶς συνδέσει περισσότερο μὲ τὸ κεντρικὸ Χριστολογικὸ ὄραμα τοῦ εὐαγγελιστῆ παρὰ μὲ τὴν ἐθνικὴ καὶ κοινωνικὴ καταγωγὴ του. Στὴ συνέχεια ἀκολουθεῖ τὸ ἄρθρο τοῦ Jonathon Lookadoo μὲ τίτλο: “Imagery and Biblical Interpretation: Considering the Use of Feminine Imagery in Revelation and the *Shepherd of Hermas*” [σσ. 88-104]. Στὸ ἐν λόγω ἄρθρο προσεγγίζεται συγκριτικὰ

ή εικονοποιητική χρήση των Γραφών σε δύο αποκαλυπτικά κείμενα του πρώιμου Χριστιανισμού, την *Ἀποκάλυψη* του Ἰωάννου καὶ τὸν *Ποιμένα* τοῦ Ἑρμᾶ. Καὶ τὰ δύο κείμενα προτιμοῦν τὴν χρήση εἰκόνων παρὰ τὴν κατὰ λέξη παράθεση βιβλικῶν χωρίων. Ἀντικείμενο μελέτης τῆς ἐργασίας ἀποτελοῦν οἱ γυναικείες μορφές καὶ ὁ τρόπος ποὺ αὐτὲς ἀποτυπώνονται καὶ ἐρμηνεύονται στὰ δύο αὐτὰ ἀποκαλυπτικά κείμενα. Ὁ σ., ἀφοῦ περιγράφει ἐν συντομίᾳ τὰ χαρακτηριστικὰ κάθε γυναικείας μορφῆς, ἐν συνεχείᾳ ἐπιχειρεῖ νὰ καθορίσει ἐὰν ὑπάρχει κάποια σύνδεση μετὰ τὴν Ἰουδαϊκὴ ἀγιογραφικὴ παράδοση. Οἱ γυναικείες μορφές τῆς *Ἀποκαλύψεως* τοῦ Ἰωάννου ἀντλοῦν ὕλικό ἀπὸ τὰ βιβλία τῆς *Ἐξόδου* καὶ τοῦ *Ἡσαΐα*, ἐνῶ ἀντίθετα ἡ γυναικίκα στὸν *Ποιμένα* τοῦ Ἑρμᾶ περιγράφεται μετὰ ὄρους ποὺ ἀπαντοῦν κυρίως στὴ Σοφιολογικὴ γραμματεία.

Ἡ τελευταία κατὰ σειρὰν μελέτη μετὰ θέμα: «Scarabées et amulettes inédits de Tell Keisan: Contexte et chronologie» [σσ. 105-127] ὑπογράφεται ἀπὸ κοινού ἀπὸ τοὺς Mariusz Burdajewicz καὶ Berenice Lagarce-Othman. Πρόκειται οὐσιαστικὰ γιὰ ἕναν περιγραφικὸ κατὰλογο τῶν εὐρημάτων τῆς ἀρχαιολογικῆς ἀνασκαφῆς, ποὺ ἔλαβε χώρα μετὰξὺ τῶν ἐτῶν 1979-1980 στὸ Tell Keisan τοῦ Ἰσραήλ, ἀνάμεσα στὶς πόλεις Χάιφα καὶ Ἄκκρα. Μετὰξὺ τῶν εὐρημάτων συγκαταλέγονται σφραγιδές, σκαραβαῖοι, σκαραβαιοειδῆ, ἀγαλματίδια καὶ πολύτιμοι λίθοι. Ἡ παρουσίαση τῶν ἀντικειμένων συνοδεύεται ἀπὸ σχολιασμό ὅσον ἀφορᾷ τὸ στρωματογραφικὸ πλαίσιο τῶν εὐρημάτων καὶ τὰ χρονολογικὰ προβλήματα ποὺ σχετίζονται μετὰ τὴν πρώιμη ἐποχὴ τοῦ Σιδήρου στὴ νοτιοανατολικὴ περιοχὴ τῆς Μεσογείου.

Τὸ τεῦχος ὁλοκληρώνεται μετὰ τὶς καθιερωμένες στήλες βιβλιοπαρουσιάσεων καὶ πρόσφατων δημοσιεύσεων στὸν χῶρο τῶν βιβλικῶν σπουδῶν.

Estudio Agustiniano, τόμ. 57, τεῦχ. 1 (2022)

Ἡ περιοδικὴ ἔκδοση τῆς Αὐγουστινιακῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Βαγιαδολιδ ἀνοίγει τὸ πρῶτο γιὰ τὸ τρέχον ἔτος τεῦχος τῆς μετὰ τὴν μελέτη: “Rasgos de sinodalidad en el libro de los Hechos de los apóstoles” [σσ. 5-26] ποὺ ὑπογράφει ὁ José Manuel Hernández Carracedo. Μετὰ ἀφορμὴ τὴ σύγκληση τῆς συνόδου τῶν ρωμαιοκαθολικῶν ἐπισκόπων στὴ Ρώμη ἀπὸ τὸν Πάπα Φραγκίσκο μετὰ θέμα: «Συνοδικότητα καὶ Ἐκκλησία», ὁ σ. καταπιάνεται μετὰ τὸ θέμα τῆς συνοδικότητας ἀπὸ τὴ σκοπιὰ τῶν βιβλικῶν ἐπιστημῶν. Παρὰ τὸ ὅτι ἡ λέξη *σύνοδος* δὲν ἀπαντᾷ στὴν *Καينὴ Διαθήκη*, ἐν τούτοις ὑποστηρίζει ὅτι μπορεῖ κάποιος νὰ ἐντοπίσει στὰ βιβλικά κείμενα τὴν πραγματικότητα τοῦ συνοδικοῦ ὕφους, τῶν συνοδικῶν διαδικασιῶν καὶ τῶν συνοδικῶν γεγονότων, ποὺ μποροῦν καὶ ὀφείλουν νὰ ἀποτελέσουν ὁδοδείκτες κατὰ τὴ διάρκειά τῶν συνοδικῶν συνεδριάσεων καὶ ἐορτασμῶν.

Στὸν τομέα τῆς ἀγιολογίας κατατάσσεται ἡ ἐπόμενη κατὰ σειρὰν μελέτη, ἡ ὁποία ἀνήκει στὸν Pio de Luis Vizcaino καὶ φέρει τὸν τίτλο: “Sobre la santidad de Mónica, la madre de san Agustín” [σσ. 27-70]. Ἐνῶ οἱ συντάκτες τοῦ βίου τῆς Ἁγίας Μόνικας, τῆς μητρὸς τοῦ Αὐγουστίνου, τὴν παρουσιάζουν ὡς μία μεγάλη ἁγία, οἱ βιογράφοι καὶ μελετητὲς τοῦ ἐπισκόπου Ἰππῶνος καὶ ἐκκλησιαστικοῦ

συγγραφέα παρουσιάζουν μία λιγώτερο έλκυστική εικόνα γι' αυτήν. Η μελέτη εξετάζει υπό την όπτική αυτή τις Έξομολογήσεις του Αύγουστίνου, την πιό πλούσια πηγή αυτοβιογραφικών πληροφοριών. Στο πρώτο μέρος μελετώνται τα πρώτα όκτώ (8) βιβλία των Έξομολογήσεων, στα όποία φαίνεται ότι ό υίός είναι σέ θέση συνδυάσει τόν έπαινο αλλά και τήν κριτική πρός τή μητέρα, όσον άφορά τόν ρόλο πού διαδραμάτισε ή τελευταία στήν πορεία τής ζωής του, τόσο μέσα από μία συνεπή χριστιανική ζωή έντός τής Έκκλησίας όσο και μέσα από μία έπιτυχή κοινωνική ζωή έντός τής Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας. Στο δεύτερο μέρος, πού άφορά τό 9ο βιβλίο των Έξομολογήσεων, ό σ. ύποστηρίζει ότι ό Αύγουστίνος έπιχειρεί νά εξαλείψει αυτή τή διχοτομία μεταξύ Ιερού και βέβηλου και προσφέρει μία ένοποιητική εικόνα τής Μόνικας ως πιστού μέλους τής Έκκλησίας. Άκριβώς στο σημείο τής τομής αυτής θά πρέπει νά τοποθετήσουμε μία ένδεχόμενη μεταστροφή τής μητέρας, ως ένα βαθμό συγκρίσιμη με αυτήν του ίδιου του Αύγουστίνου.

Κοσμολογικού ενδιαφέροντος είναι ή μελέτη του Tarsicio Jáñez Barrio υπό τόν τίτλο: “El origen del mundo y su dinamismo cosmico y antropológico según S. Agustín” [σσ. 71-109]. Ό σ. έπιχειρεί νά αναλύσει τή γενεσιουργό αίτια του κόσμου μέσα από μία διττή όπτική γωνία. Από τή μία πλευρά εξετάζει τήν άναίτια άπαρχή του κόσμου και τόν άκτιστο ζωοπιό δυναμισμό τής δημιουργίας, ένω από τήν άλλη καταπιάνεται με τή λογικοκρατική αίτιολόγηση τής ύπάρξεως του κόσμου ως αίτιατου-κτιστου μέσα στον χρόνο, καθώς και τήν καθοδηγητική και συνεκτική δύναμη ένός άναίτιου και άκτίστου “Οντος, όπως ύποστηρίζεται από τόν Χριστιανισμό και πιό συγκεκριμένα από τήν αύγουστίνεια θεολογία. Κατά συνέπεια, καθίσταται φανερός ό έξελικτικός χαρακτήρας του κόσμου ως άναγκαιότητα πού πηγάζει από τή λογικότητα ένός κτιστου-αίτιατου κόσμου και του ζωοπιό δυναμισμού του.

Άκολουθεί τó άρθρο του Ramon Sala Gonzalez υπό τόν τίτλο: “Significado de Cristo Médico en san Agustín” [σσ. 111-135] με άντικείμενο τή Χριστολογική όνομασία του «ίατρού», πού άποδίδουν οι τρεις συνοπτικοί ευαγγελιστές στο πρόσωπο του Ίησού. Πρόκειται έξ άλλου για έναν τίτλο, τόν όποίο χρησιμοποιεί άρκετά συχνά και ό ιερός Αύγουστίνος στα κείμενα και τά κηρύγματά του. Ό σ. έπιχειρεί νά παρουσιάσει τήν αύγουστίνεια άνάγνωση αυτής τής όνομασίας σέ σύγκριση με τήν προγενέστερη πατερική παράδοση και σέ συνάφεια με τó ευρύτερο πολιτισμικό και θρησκευτικό πλαίσιο τής έποχής. Ό «ταπεινός ιατρός» του Ιερού Αύγουστίνου άποτελεί ένα ισχυρό σύμβολο, πού έπικοινωνεί τή μοναδική και σωτήρια διαμεσολάβηση του Χριστού σέ μία γλώσσα εύκολα άναγνωρίσιμη στις ήμέρες μας.

Τό τεύχος συνεχίζεται με τή μελέτη υπό τόν τίτλο: “Revisitando el mal y la culpa en el contexto de la sociedad plural y a la luz de la misericordia” [σσ. 137-156] από τόν Roberto Noriega Fernández. Ό σ. έπιχειρεί νά προσεγγίσει τήν κατανόηση των έννοιων του κακού και τής ένοχής μέσα από τήν έμπειρία των πειραματικών έπιστημών, τή διδασκαλία τής Έκκλησίας και τις προκλήσεις πού άναδύθηκαν από τήν εμφάνιση τής πανδημίας Covid-19. Μετά από συνοπτική παρουσίαση των νέων δεδομένων πού συνιστούν μία νέα σελίδα στήν προσπάθεια άπελευθέρωσης

τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὸ ἀντικειμενικὰ κακὸ καὶ τὴν ὑποκειμενικὴ εὐθύνη, ἡ μελέτη ὀλοκληρώνεται μὲ ὀρισμένες προτάσεις ποὺ στοχεύουν νὰ ἀναδείξουν τοὺς τρόπους μὲ τοὺς ὁποίους ἡ θεολογία μπορεῖ νὰ προσφέρει στὸν δημόσιο λόγο τῶν πλουραλιστικῶν κοινωνιῶν.

Στὸν χῶρο τῆς ποιμαντικῆς καὶ τοῦ κηρύγματος κινεῖται ἡ ἐπόμενη μελέτη τοῦ Gabriel Bautista Nieto μὲ θέμα: “Cómo debe ser el lenguaje de nuestras homilías” [σσ. 157-189]. Ὁ σ. ξεκινᾷ τὴ μελέτη του μὲ τὴ γενικὴ παραδοχὴ ὅτι τὸ κήρυγμα τῶν κληρικῶν ἀποτελεῖ μίαν ἀπὸ τὶς μορφές εὐαγγελισμοῦ τῆς Ἐκκλησίας. Ἐν συνεχείᾳ ἐπικεντρώνεται στὴ σημασία καὶ τὶς δυνατότητες ποὺ ἔχει αὐτὸ τὸ ἐπικοινωνιακὸ μέσο γιὰ τὴν ἀποτελεσματικὴ μετάδοση τοῦ εὐαγγελικοῦ μηνύματος σὲ αὐτοὺς στοὺς ὁποίους ἀπευθύνεται. Γιὰ νὰ εἶναι ἀποτελεσματικὸ ἓνα κήρυγμα, δὲν εἶναι ἀπαραίτητο μόνον νὰ εἶναι καλὰ δομημένο καὶ νὰ ἐξυπηρετεῖ τὸν κύριο σκοπὸ του, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐκφράζεται σὲ γλῶσσα προσιτὴ καὶ κατανοητὴ σὲ ὅσους θὰ τὸ ἀκούσουν. Ὁλοκληρώνοντας, ὁ σ. διερευνᾷ τὶς δυνατότητες τοῦ προφορικοῦ λόγου, τῆς μὴ λεκτικῆς γλῶσσας καὶ τῆς χρήσεως εἰκόνων στὸ κήρυγμα, γιὰ νὰ καταλήξει στὴν ὑπαρξὴ πολλῶν ρητορικῶν μέσων ποὺ ἔχει στὴ διάθεσή του, τὰ ὁποῖα ὀφείλει νὰ γνωρίζει καὶ νὰ εἶναι πρόθυμος νὰ τὰ χρησιμοποιήσῃ τὴν κατάλληλη στιγμή.

Ἡ τελευταία κατὰ σειρὰν μελέτη ὑπὸ τὸν τίτλο: “Seis catecismos en una década asombrosa” [σσ. 191-226] εἶναι τοῦ Luis Resines Llorente. Ὁ σ. ἐστιάζει τὸ ἐρευνητικὸ του ἐνδιαφέρον σὲ ἓνα μᾶλλον ἀξιοπερίεργο γεγονός, ποὺ λαμβάνει χώρα ἐντὸς τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας στὴ μετάβαση ἀπὸ τὸν Μεσαίωνα στὴν Ἀναγέννηση. Πιὸ συγκεκριμένα, τὶς τελευταῖες δεκαετίες τοῦ 15ου αἰ. ἐμφανίζονται σὲ διαφορετικὰ καὶ μὴ ἀλληλοσυνδεόμενα μέρη ἕξι διαφορετικῆς Κατηχήσεις τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας. Ἀντίστοιχης ἐμβέλειας γραμματειακὴ παραγωγή αὐτοῦ τοῦ εἴδους δὲν εἶχε συμβεῖ καθ’ ὅλη τὴ διάρκεια τοῦ Μεσαίωνα καὶ θὰ ἐπαναληφθεῖ μόνον πρὸς τὰ τέλη τοῦ 16ου αἰ., ὅταν τὸ ἐπιβάλλουν οἱ νέες πολιτικο-θρησκευτικῆς συνθήκες (Μεταρρύθμιση, Ὁμολογιοποίηση, Σύνοδος Τριδέντου κ.τ.λ.).

Irenikon, τόμ. 94, τεύχη 1-2 (2021)

Τὰ πρῶτα δύο τεύχη τῆς περιοδικῆς ἔκδοσης τῶν βενεδικτίνων μοναχῶν τῆς Μονῆς τοῦ Chevetogne γιὰ τὸ 2021 ἀρχίζουν μὲ μίαν μελέτη τοῦ Georges N. Nahas, ποὺ φέρει τὸν τίτλο: «Les Chrétiens en terre d’Orient» [σσ. 5-16]. Ὁ σ. καταπιάνεται μὲ τὸ θέμα τῆς παρουσίας τῶν Χριστιανῶν στὴ Μέση Ἀνατολὴ καὶ ἰδιαίτερα τῆς ταυτότητάς τους. Βαθιὰ διαιρεμένοι μὲ βάση ὀμολογιακὰ καὶ πολιτισμικὰ κριτήρια σὲ Χαλκηδόνιους καὶ προ-Χαλκηδόνιους, οἱ Χριστιανοὶ τῆς Μέσης Ἀνατολῆς ἔχουν ὑποφέρει διαχρονικὰ ὄχι μόνον ἀπὸ τὴν ἔλλειψη ἀνοχῆς τῶν Μουσουλμάνων ἀλλὰ καὶ ἀπὸ πολλὰ λάθη ἀπὸ τὴν πλευρὰ τοῦ Δυτικοῦ κόσμου. Ὡστόσο, ὁ σ. δὲν ἐπιλέγει νὰ παραμείνῃ σὲ μίαν γεωγραφικὴ προσέγγιση, ἀλλὰ προτείνει τὴν υἱοθέτηση μιᾶς νέας στάσεως ἀπὸ πλευρᾶς Ἐκκλησίας. Οἱ Χριστιανοὶ τῆς Μέσης Ἀνατολῆς, ὑποστηρίζει, ὀφείλουν νὰ δίνουν μαρτυρία τῆς πίστεώς τους σὲ ἐλεύθερο περιβάλλον καὶ μὲ

σεβασμό πρὸς κάθε πρόσωπο καὶ ἐκδηλώνοντας τὴν ἀγάπη καὶ τὴν ἀλληλεγγύη τοὺς πρὸς τοὺς ἄλλους, ἰδιαιτέρως τοὺς διωκόμενους καὶ τοὺς ἀδικημένους.

Ἀκολουθεῖ ἡ μελέτη μὲ θέμα: «Comment préparer le terrain pour un dialogue fructueux avec l'Orthodoxie» [σσ. 17-56], ποὺ ὑπογράφει ὁ καθηγητὴς στὸ ΚΥ Leuven Peter de Mey. Ὁ σ. ἐπιχειρεῖ μίαν μελέτη ἀνέκδοτου ἀρχιερατικοῦ ὕλικου, μέσα ἀπὸ τὸ ὁποῖο ἀποδεικνύει τὶς συντονισμένες προσπάθειες προσώπων, ὅπως οἱ Yves Congar, Christophe-Jean Dumont καὶ Emmanuel Lanne, κατὰ τὴ διάρκεια τῆς προπαρασκευῆς ἀλλὰ καὶ τῶν ἐργασιῶν τῆς Β' Βατικανῆς Συνόδου, ὥστε τὰ ἐπίσημα κείμενα ποὺ θὰ ἐκδοθοῦν, καὶ κυρίως τὰ *De Ecclesia, De Oecumenismo* καὶ *De Ecclesiis Orientalibus*, νὰ μὴν ἀποτελέσουν ἐμπόδιο ἀλλὰ ἀντιθέτως νὰ διευκολύνουν καὶ νὰ προωθήσουν τὸν μελλοντικὸ διάλογο μεταξὺ Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας καὶ Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν.

Μία μᾶλλον ξεχασμένη στὶς ἡμέρες μας μορφή τῆς Οἰκουμενικῆς κίνησης, τὸν ρωσικῆς καταγωγῆς ἱερέα Vitalij Boronov (1916-2008), ἔχει ὡς θέμα ἡ μελέτη τοῦ Serge Model ὑπὸ τὸν τίτλο: «Agent de Jésus-Christ: vie et œuvre du père Vitalij Boronov» [σσ. 57-84]. Ὁ Vitalij Boronov ὑπῆρξε θεολόγος καὶ ἐκκλησιαστικὸς ἱστορικὸς κατὰ τὶς σπουδές του, ἀλλὰ καὶ ἐκκλησιαστικὸς διπλωμάτης, καθὼς ἐκπροσωποῦσε ἐπὶ πολλὰ ἔτη τὴ Ρωσικὴ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία στὸ Παγκόσμιο Συμβούλιο Ἐκκλησιῶν στὴ Γενεύη ἀλλὰ καὶ κατὰ τὶς ἐργασίες τῆς Β' Βατικανῆς Συνόδου στὴ Ρώμη. Ἐπὶ τῇ βάσει διαφόρων πηγῶν ὁ σ. ἀναλύει τὴν προσωπικότητα, τὴ σκέψη καὶ τὴν πορεία ἐνὸς ἀνθρώπου ποὺ ὑπηρέτησε τὴν Ἐκκλησία κατὰ τὴν περίοδο τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως, ὅταν «ὁ Θεὸς ἦταν ὑποτεταγμένος στὸν Καίσαρα». Παρὰ τὶς ὅποιες δυσκολίες –συμπεριλαμβανομένων ἐκείνων τῆς Ἰδίας του τῆς Ἐκκλησίας– ὁ ἀποκαλούμενος «πράκτορας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ» κατέστησε τὴ χριστιανικὴ ἐνότητα σκοπὸ τῆς ζωῆς του, καθὼς ἔβλεπε σὲ αὐτὴν τὴν ἐκπλήρωση τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ.

Τὸ τεῦχος συνεχίζεται μὲ τὸ ἄρθρο ὑπὸ τὸν τίτλο: «Le printemps est proche, l'hiver des afflictions s'estompe: La prière de Jésus chez Joseph l'Hésychaste» [σσ. 85-110] ἀπὸ τὸν Jean-François Nardin, ποὺ καταπιάνεται μὲ τὴν ἀγιορείτικὴ χαρισματικὴ μορφή τοῦ Ἰωσήφ τοῦ Ἡσυχαστῆ, ὁ ὁποῖος θεωρεῖται ἕνας ἀπὸ τοὺς ἀνανεωτὲς τῆς νοερᾶς προσευχῆς στὸν Ἄθωνα κατὰ τὸν 20ῦ αἰ. Ὁ σ. ἀναλύει τὴ θεολογία τῆς προσευχῆς καὶ τῆς πνευματικῆς προόδου τοῦ Ἰωσήφ, ὅπως αὐτὴ ξεδιπλώνεται κυρίως στὰ γραπτὰ του *Πνευματικὲς Ἐπιστολὲς καὶ Ἐπιστολὴ σ' ἕναν ἡσυχαστὴ ἐρημίτη*. Πρόκειται γιὰ ἔργα πρακτικοῦ κυρίως χαρακτῆρα, χρήσιμα τόσο σὲ μοναχοὺς ὅσο καὶ σὲ λαϊκοὺς, προσφέροντας μίαν θαυμάσια σύνθεση τῆς Ὁρθόδοξης πνευματικότητος.

Ἡ ἐπόμενη μελέτη ὑπὸ τὸν τίτλο: «Taizé, une parabole d'unité» [σσ. 111-130] εἶναι τοῦ Nicolas Egenger καὶ ἀποτελεῖ στὴν οὐσία μίαν ἐκτεταμένη βιβλιοκρισία τῆς πρόσφατης ὁμώνυμης δημοσίευσης τῆς Silvia Scatena, διευθύντριας τοῦ περιοδικοῦ *Cristianesimo nella storia*. Πρόκειται γιὰ μίαν διεξοδικὴ μελέτη-ἔργο ἀναφορᾶς γιὰ τὴ μοναστικὴ διομολογιακὴ κοινότητα τοῦ Taizé στὴ Βουργουνδία τῆς Κεντρικῆς Γαλλίας, τὶς ἀπαρχὲς τῆς ἰδρύσεώς της ἀπὸ τὸν fr. Roger Schutz (1915-2005) καὶ τὶς βασικὲς ἀρχὲς πάνω στὶς ὁποῖες θεμελιώθηκε ὅλο τὸ μετέπειτα οἰκοδόμημα.

«Le moine entre le paradis perdu et la Jérusalem céleste» [σσ. 131-151] είναι ο τίτλος του άρθρου του Michel van Parys, πρώην ηγούμενου της Μονής Κρυπτοφέρνης στη Ρώμη και μέλους της αδελφότητας του Chevetogne. Ο π. Michel ξεκινά από την περιβαλλοντολογική ἐγκύκλιο *Laudato Si'* του πάπα Φραγκίσκου για να ανατρέξει στη μοναστική παράδοση τόσο της Ανατολής όσο και της Δύσεως αναφορικά με το πώς μοναχοί και μοναχές ζούν διαχρονικά σε ἄρμονία με τὴ φύση και κατ' ἐπέκταση με ὅλη τὴν κτιστὴ δημιουργία. Ο σ. ἐπισημαίνει ὅτι ἡ καθημερινότητα του μοναχοῦ, ποὺ ἰσορροπεῖ μεταξὺ προσευχῆς, μελέτης και ἐργασίας, ἐπιδρᾷ στὴ σχέση του με τὸ περιβάλλον. Τὸ σύνολο τοῦ κτιστοῦ κόσμου ἀποτελεῖ δῶρο τοῦ Θεοῦ πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα και ἔχει κληθεῖ κι αὐτὸ πρὸς σωτηρία· συνεπῶς, ἀπαιτεῖ τὴν προσοχή και τὴ μέριμνά μας.

Μία σύντομη σημείωση, με ἀφορμὴ τὴν πρόσφατη ἐπίσκεψη τοῦ πάπα Φραγκίσκου στὸ Ἰράκ, με τίτλο: «Une Sainte Alliance contre les Guerres Saintes? Réflexion à propos du voyage du papa François en Irak» [σσ. 152-155] ὑπογράφει ὁ Λιβανέζος διεθνολόγος Antoine Courban, ὁ ὁποῖος προτείνει μίαν νέα δια-θρησκειακὴ συμμαχία κατὰ τοῦ θρησκευτικοῦ φανατισμοῦ και τῆς ἐργαλειοποίησης τῆς θρησκείας γιὰ λόγους πολιτικούς, ποὺ ὀδηγοῦν σὲ αἱματηροὺς πολέμους.

Τὸ τεῦχος ὁλοκληρώνεται με τὶς καθιερωμένες στήλες τῶν νέων ἀναφορικά με τὶς σχέσεις μεταξὺ τῶν διαφόρων Χριστιανικῶν ὁμολογιῶν [σσ. 156-191], τὰ χρονικὰ τῶν κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν [σσ. 192-256] και τὶς βιβλιοκρισίες πρόσφατων μονογραφιῶν με θέμα τὴν Οἰκουμενικὴ κίνηση και τὴ χριστιανικὴ ἐνότητα [257-310].